

Krönika

Mer än hälften av alla invandringdomar tar sig aldrig igenom gymnasiet, konstaterar Margareta Norlin. Och ingen gör något åt det.

Ali faller ur skolan

I Aftonbladet pågår just nu en artikelserie av Maria Trägårdh om skolläget för invandringdomar i Sverige. 43 procent av invandrarna faller ur gymnasiet. Snittet är 26 procent. Och får man tro undersökningar från grundskolans nia kom var tredje elev var läste Svenska 2 (läs: invandrare) inte ens in på gymnasiet. För niondeklassarna gäller att var tionde inte kom in. Siffrorna är skolverkets.

Trägårdhs definition av invandrare är att de antingen är födda utomlands eller att båda föräldrarna är det. Ett ovisst begrepp givetvis. Som journalist tamps man med att folk födda i Sverige kallas invandrare. Men hur ska man annars kunna beskriva situationen?

Artiklarna visar på ett enormt slöseri med mänskliga och samhällsrelaterade resurser. Samhällsekonomiskt är det vansinne, även om enskilda kommunala småpövar anser att de är duktiga som sparar så mycket på skolan. Och förstås sparas särskilt på invandrarskolor, föräldrarna har svårt att bråka eftersom de ofta inte behärskar språket och sällan förstår hur avgörande utbildningen är i ett utvecklat samhälle. De har kanske bara tre-fyra års skola med i bagaget från sitt eget land och inser inte varför deras barn behöver gå mer än nio år.

Den centrala frågan är språket. Dessa ungdomar behärskar inte svenska. Det är ett gigantiskt misslyckande för kommunerna och för den kommunaliserade svenska skolan. Det visar tydligt än någonsin att det måste finnas ett övergripande nationellt ansvar för ett lands utbildning. Kommunerna klarar inte av att ge alla barn likvärdig kunskap.

Snömoset om nytändning, ledarskap och ny pedagogik förmår inte dölja detta grundläggande faktum. Den kunskap det framför allt handlar om är förmågan att läsa och skriva på språket i det land där man ska leva och arbeta, nämligen Sverige. Och förmågan att delta i det demokratiska systemet, i det offentliga samtalet. Annars ställs man utanför både arbetslivet och samhällslivet. Följaktligen är det betydligt fler av dessa ungdomar som är arbetslösa, och betydligt färre som röstar och deltar i opinionsbildning.

Hur kan vi tillåta detta resursslöseri? Både ur mänsklig och ekonomisk synvinkel är det korttänkt.

16-åriga Belkizar är så dålig på svenska att hon skäms för att tala framför folk. "Så är det för alla mina kompisar." Hon har gråtit hela sommaren för att hon inte kom in på gymnasiet. "Jag vill vara som vanliga tjejer, jag vill plugga och komma in på gymnasiet och prata bra svenska. Jag är ju svensk", säger hon. Ahmet Önal, som idag är riskanalytiker på SEB, berättar att han inte fick lära sig svenska förrän familjen flyttat till ett villaområde. Innan talade han "turkiska i skolan och obegriplig svensk-turkisk slang med kompisarna".

Det finns en begåvningsreserv bland invandringdomarna. Hur kan vi tillåta detta resursslöseri? Både ur mänsklig och ekonomisk synvinkel är det korttänkt. Vi lägger ned stora pengar bara på att hålla dessa ungdomar i skollokalerna. Nog vore det kostnadseffektivt att lägga till det som behövs för att de ska få undervisning.

Hur reagerar Ulf P Lundgren, chef för skolverket, på siffrorna? Han säger, vilket man kunnat gissa sig till, att det inte är skolans fel, utan samhällets. Så utomordentligt bekvämt. Denne man har sannerligen utvecklat sig till det svenska samhällets främste Bror Hjälplös. Ingenting kan han göra, ingenting kan skolverket göra, ingenting kan skolministern göra, och de ansvariga i kommunerna och i kommunförbundet tiger som muren.

5 oktober 1999
 MARGARETA NORLIN

Vatikanen stödde Hitler

Statssekreteraren i Vatikanen Eugenio Pacelli – senare påve Pius XII – fick de tyska katolikerna att stödja "die Machtübernahme". Det hävdar en brittisk historiker.

Maciej Zaremba har försökt koppla ihop 1930- och 40-talens svenska steriliseringspolitik med nazismen och hävdar att katolska kyrkan, till skillnad från folkhemskas socialdemokrater, kraftfullt bekämpade steriliseringar och andra slags nazist-influenserade politiska praktiker. I sin anmälan av hans bok *De rena och de andra* (kultursidan den 8 september) avvisar Stefan Lindgren den första kopplingen och ställer sig tveksam till den andra. Efter- som påven, Pius XII, förklarade den katolska kyrkan "neutral i världskriget och aldrig öppet fördömde jüdeförföljelserna, nöjer sig Lindgren med att konstatera att det inte fanns något "holliskt med den katolska kyrkans agerande under fascismen".

En välvillig läsare av Zarembas bok kan fråga sig om inte Lindgren skjuter breddvid målet. Han tveksamt försätta att den katolska kyrkan är en monolit som helt styrs av Vatikanen. Och borde vi inte betrakta Vatikanens relationer med 30-talets Tyskland med viss förståelse?

Försvarrarna har ju länge hävdat att påvens försiktighet var taktiskt betingad och att han bakom kulisserna agerade mot nazismen.

Om, den katolska kyrkan agerade monolitiskt kan bara avgöras genom empiriska undersökningar. Men att Vatikanen motarbetade nazismen, det kan numera tillbakavisas. Atminstone om vi får tro Christopher Hitchens förhåndsamen- målan i Vanity Fair av *Hitler's Pope: The Secret History of Pius XII*.

Ville motbevisa

Författaren, John Cornwell, är historiker och troende katolik som tidigare har skrivit flera böcker om Vatikanen. Hans syfte var först att motbevisa anklagelsen att Pius XII hade intagit en alltför mjuk attityd gentemot Hitler. Men studier av dokumenten i Vatikanens arkiv övertygade honom om att anklagelsen var alldeles för mild. Påven var antisemit och påstås till och med ha varit "Hitlers viktigaste själsliga bundsförvant".

Se individen!

Finnar slåss inte med kniv, påpekar en läsare.

Jag håller inte med om att locket ligger på när det handlar om de problem som uppstår vid invandring. Under senare år har det Mats Gellerfelt efterlyser i sin krönika (30 september) diskuterats i teve, radio och tidningar ur alla möjliga vinklar, från brottslighet till hur unga invandratjejer lever sina liv. Och naturligtvis måste det diskuteras, för utan kunskap och insikt om verkligheten blir det svårt att göra något.

Det är tråkigt att Gellerfelt gör samma fel som så många andra som pratar om invandrare och främlingsfientlighet – förenklar och pekar ut nationaliteter. Jag förstår till fullo den indignation gambierna känner när de alla pekas ut som knarklangare. På samma sätt reagerade jag då finnarna fortfarande räknades som invandrare och det sadet att alla finner slogs med kniv och söp sig fulla som svin.

I stället för att bunta ihop folk är det viktigare att se individen. Är det på grund av att man är invandrare som man handlar på ett sätt som inte är okej i vårt samhälle eller är det av någon annan anledning? Det om något kan väl kallas vederhäftig information.

Hitlers bästa vän? Historikern John Cornwell har plöjt Vatikanens arkiv och funnit att påve Pius XII var antisemit och en av Hitlers viktigaste bundsförvanter.

Cornwell hävdar att Vatikanen spelade en avgörande roll för nazisternas maktövertagande. Dess påtryckningar förvandlade det stora tysk-katolska partiet från en kraft riktad mot nazismen till ett stöd för den. Den som till stora delar utformade denna politik var den dåvarande statssekreteraren i Vatikanen, Eugenio Pacelli, som senare blev påve Pius XII.

Pacelli uppmanade den dåvarande tyske premiärministern, katoliken Heinrich Brüning, att bryta upp från samarbetet med socialister och liberaler för att istället liera sig med Hitler. Han övertalade också ledarna för de tyska katolikerna att stödja den undantagslag som gjorde Hitler till rikskansler och gav honom diktatoriska fullmakter. När den tyska krigsmakten marscherade in i Prag skickade den nyvalde påven ett telegram som inleddes med orden: "Till den frejdade Herr Adolf Hitler ..."

I slutet av 30-talet, när jüdeförföljelserna var ett faktum, var Pacelli en av författarna till en kyrklig rapport om den judiska frågan. I rapporten beskrivs judarna bland annat som ansvariga för mordet på Jesus. "Förblindade av sin dröm om världslig vinning och materiell lycka" sägs judarna förtjäna det "världsliga och andliga fördärv" som drabbat dem.

Cornwell tycks också visa att Pius XII tidigt fick kännedom om tyskarnas "slutgiltiga lösning" på jüdefrågan. Men inte i ett enda offentligt uttalande riktar påven kritik mot, eller ens nämner, förin-

telsen. Däremot lär han ha varit hänförd över Ante Pavelics fascistiska regim i Kroatien, som mördade judar, ortodoxa serber och ziggenare med en iver som inte stod regimens i Tyskland efter. När judarna i Rom arresterades och skickades till Auschwitz teg han.

Måste ta ansvar

Enligt Cornwell måste varje troende katolik ta del av ansvaret för denna förfärliga likgiltighet: "Mig veterligt, finns det inte belägg för en enda offentlig påvlig bön, en enda tånt minnesljus, en enda psalm, klagosång eller mässa som hållits i solidaritet med Roms judar eller efter deras död. I denna andliga tystnad inför ett illdåd som begåtts i kristendomens hjärtpunkt, i skuggan av skrinet med relikerna efter den förste apostolen, och som upprätthålls än i denna dag, är alla katoliker delaktiga."

Istället för att göra upp med denna likgiltighet, för att inte säga medbrottlighet, förbereder den katolska kyrkan en helgonförklaring av Pius XII.

Hitchens, som inte delar Cornwells religiösa övertygelse, kommenterar: "Ibland är jag nästan ledsen för att det inte finns någon gudomlig vedergällning."

BENNY ANDERSSON

Fotnot: *Hitler's Pope: The Secret History of Pius XII* utkommer i oktober på Viking Press. Christopher Hitchens förhåndsamenlän finns on line på webbadressen: www.cybereditions.com/aldaily.